

ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ, ಅವನು ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನೇರಿದ ಕೂಡಲೇ ರಹೀಮನ ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರರನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸಿದನು; ಅವನ ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿಯೆಲ್ಲವೂ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಸೇರಿತು.

ರಹೀಮ್‌ನ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಅನೇಕ ಐತಿಹ್ಯಗಳಿವೆ. ಒಂದು ಐತಿಹ್ಯದ ಪ್ರಕಾರ, 1580ರಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಣಾ ಪ್ರತಾಪ ಸಿಂಹನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಸೆರೆಹಿಡಿಯಲು ಬೃಹತ್ ಸೇನೆಯೊಡನೆ ಅಕ್ಬರ್ ರಹೀಮನನ್ನು ಕಳಿಸಿದನು. ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ನಡೆದ ಆ ಯುದ್ಧಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಒಮ್ಮೆ ರಾಣಾ ಪ್ರತಾಪ್ ಮಗ ಅಮರ ಸಿಂಹನು ರಹೀಮನು ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ಸ್ಥಳದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿ, ರಹೀಮನ ಜನಾನಾ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮೇವಾಡಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದನು. ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡುದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಾಪ ಸಿಂಹನು ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಆಕ್ಷೇಪಿಸಿ, ಅವರನ್ನು ಗೌರವಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ರಹೀಮನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಲು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದನು. ಅದರಂತೆಯೇ ರಹೀಮನ ಜನಾನಾ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಸುಖವಾಗಿ ರಹೀಮನನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡರು. ಆ ಘಟನೆ ರಹೀಮನ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಅಗಾಧ ಪ್ರಭಾವವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತು; ಮುಂದೆ ರಹೀಮ್ ಕೃಷ್ಣಭಕ್ತನಾಗಲು ಹಾಗೂ ಅನೇಕ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಹಿಂದೂ ಪುರಾಣ-ಸಾಹಿತ್ಯಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿತು.

ಮತ್ತೊಂದು ಐತಿಹ್ಯದ ಪ್ರಕಾರ, ಬಗೆಬಗೆಯ ದಾನಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ರಹೀಮ್ ತಾನು ದಾನ ಕೊಡುವಾಗ ಯಾವಾಗಲೂ ತನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿ, ಕೇವಲ ಯಾಚಕನ ಕೈಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನಂತೆ. 'ಇದೇಕೆ ಹೀಗೆ?' ಎಂದು ಒಮ್ಮೆ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ರಹೀಮನ ಸಮಕಾಲೀನರಾಗಿದ್ದ ತುಳಸೀ ದಾಸ್ ಕೇಳಿದಾಗ, ರಹೀಮ್ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನಂತೆ:

ದೇನಹಾರ್ ಕೋಯೀ ಔರ್ ಹೈ, ಭೇಜತ್ ಸೋ ದಿನ ರೈನ್ /
ಲೋಗ್ ಭರಮ್ ಹಮ್ ಪರ್ ಧರೈ, ಯಾತೆ ನೀಚೆ ನೈನ್ //

(ಕೊಡುವವನು ಬೇರೊಬ್ಬನಿದ್ದಾನೆ, ಅವನು ದಿನ-ರಾತ್ರಿ ಕೊಡುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾನೆ; ಆದರೆ ಜನರು ಮಾತ್ರ ನಾನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂಬ ಭ್ರಮೆಯಿಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.)

ರಹೀಮ್ ಯಶಸ್ವಿ ಯೋಧನಾಗಿದ್ದುದೇ ಅಲ್ಲದೆ ಕವಿ ಹಾಗೂ ಒಹೂ ಭಾಷಾ ವಿದ್ವಾಂಸನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಅರೇಬಿಕ್, ಪರ್ಶಿಯನ್, ಸಂಸ್ಕೃತ, ಹಿಂದಿ, ಇತ್ಯಾದಿ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಂಡಿತ್ಯವಿತ್ತು. ಬಾಬರನ ನೆನಪುಗಳಾದ 'ಬಾಬರ್‌ನಾಮಾ' ಕೃತಿಯನ್ನು ರಹೀಮ್ ಪರ್ಶಿಯನ್ ಭಾಷೆಗೆ ಅನುವಾದಿಸಿದನು; ಜ್ಯೋತಿಶಾಸ್ತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಅವನು ಬರೆದ ಕೃತಿಗಳೆಂದರೆ: ಖೇಟ ಕೌತುಕಂ ಮತ್ತು ದ್ವಾವಿಂಶತ್ ಯೋಗಾವಳಿ. ರಹೀಮ್ ನೂರಾರು ದೋಹಾಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ 'ಪದ'ಗಳನ್ನು ಕೃಷ್ಣ, ರಾಮ, ಮುಂತಾದ ಪುರಾಣ ಪುರುಷರ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು (ಸರ್ವಜ್ಞನಂತೆ) ನೀತಿ-ನಡವಳಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇಂದಿಗೂ ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರಹೀಮನ ದೋಹಾಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಗಾಯಕರು ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ರಹೀಮನ ಜನಪ್ರಿಯ ಪದ/ದೋಹಾಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಅನುವಾದಿಸಿ ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ; ಕೇವಲ ಮೊದಲ ಕವನದ ಮೂಲವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಅನುಪ್ರಾಸ ಹಾಗೂ ಅಂತ್ಯಪ್ರಾಸವಿರುವ, ಎಂಟು ಸಾಲುಗಳ ಈ ಭಂದೋರೂಪವನ್ನು 'ಪದ್' ಅಥವಾ 'ಅಷ್ಟಕ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮೊದಲಿನ ಪದವನ್ನು 'ಮದನಾಷ್ಟಕ' ಎಂಬ ಭಾಗದಿಂದ ಆರಿಸಿದ್ದೇನೆ; ಈ ಭಾಗದ ಪದಗಳೆಲ್ಲವೂ ರಾಧೆಯ/ಗೋಪಿಕಾಸ್ತ್ರೀಯರ ವಿರಹ ಗೀತೆಗಳು.

1. ಕಮಲದಲ್ ನೈನಿನಿ ಕೀ ಉನಮಾನಿ /

ಬಿಸರತ್ ನಾಹೀ ಸಖೀ ಮೋ ಮನ್ ತೆ ಮಂದಮಂದ ಮುಸಕಾನಿ //
ಯಹ್ ದಸನನಿ ದುತಿ ಚಪಲಾ ಹೂತೆ ಮಹಾಚಪಲ್ ಚಮಕಾನಿ /